ujforum_61.qxp 2/26/2007 12:59 PM Page 27

A bankrendszeri szabályozás és tulajdonosi kör hatása a román bankrendszer eredményességére és stabilitására

NÉMET MARGIT[1]

Bevezetés

A román gazdaság az utóbbi években, hála a következetes gazdaságpolitikáknak, nagymértékű fejlődésen ment keresztül, amely mellett, ha figyelembe vesszük a román bankszektor szabályozásában végzett előrelépéseket, egy olyan környezetet tudhatunk magunkénak, ahol a bankszektor szinte szárnyakat kapott.

Azonban ezen dinamikus növekedés ellenére is még mindig alulfejlettnek tekinthető a bankpiac. Ez abban nyilvánul meg, hogy alacsony a piaci közvetítő szerepe, kevés termék van jelen a szektorban, viszonylag alacsony a verseny, és a nyugat-európai átlaghoz viszonyítva magas a jövedelmezőségi ráta. Mindez bizonyítja, hogy ez a szektor nagy fejlődési potenciállal rendelkezik, ami mézesmadzagként vonzotta a külföldi bankokat, biztosítva a további fejlődést.

Dolgozatom egy rövid elemzést foglal magában, amely a fent említett folyamat kialakulását, ennek okait és várható következményeit vizsgálja. Röviden bemutatom a román gazdasági környezetet, melynek fő jellemvonása kétségtelenül a stabilitás és ezáltal egy fejlődésben levő gazdaság tulajdonságainak elnyerése. Ezután megemlítek néhány bankrendszeri szabályozást segítő jogi és könyvviteli döntést, és vizsgálom a román bankpiac alakulását ezen kedvező környezetben. Elemzésemben több szempontból körbejárom a problémakört. Vizsgálom a bankrendszert dinamikai szempontból, jövedelmezőségi, teljesítményi oldalról, valamint tulajdonosi összetétel szempontból. Hogy megértsük és értelmezni tudjuk a kapott eredményeket, közép-délkelet-európai banchmarkingot is végzek. Végezetül pedig levonom következtetéseimet.

I. A román bankszektor környezetének áttekintése

I. 1. Románia gazdasági és pénzügyi helyzete röviden

Románia Ukrajna és Lengyelország után a közép-kelet-európai térség harmadik legnagyobb állama. Lakossága a 2002-es népszámláláskor 21 698 181 fő volt, ami csökkenő tendenciát mutat, a szakemberek 2006-ra 21 millió alá becsülik.

[1] Babeș–Bolyai Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi és Gazdálkodási Kar, vállalati pénzügyek mesterképzés.

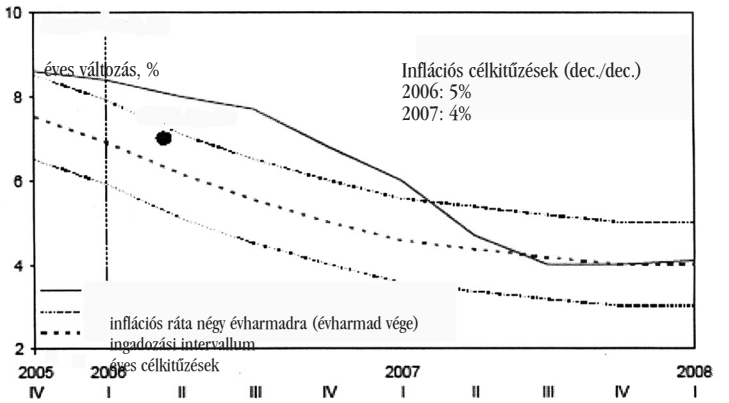
ujforum_61.qxp 2/26/2007 1:00 PM Page 28

A GDP folyamatosan növekedett az évek során 48,4 milliárd euróról (2002) 76,3 milliárd euróra (2005), a 2006-ra vonatkozó előrejelzés pedig 63,88 milliárd euró. A reál GDP-növekedés a kiugróan magas előző évi növekedéshez képest (8,4%) 2005-ben 4,1% volt.[2]

Az infláció az elmúlt 5 év alatt kevesebb mint egyötödére csökkent, 50,5%-ról (2000) 10,7%-ra (2005)[3]. Az államadósság a GDP 30,5%-ának megfelelő összeg volt 2005-ben.

Romániában az utóbbi években kedvezően alakult az általános piaci környezet, a gazdaság stabilizálódik, csökkennek a piaci kockázatok, és az európai jogharmonizáció hatására elkezdődött a piacok liberalizálódása. Az alkalmazott restriktív monetáris politika (irányadó jegybanki kamatláb és más magánszektori hitelállomány időszaki növekedését csökkentő döntések), a kedvező árfolyamalakulás, valamint az alacsonyabb mértékű bérnövekedés[4] várhatóan kedvezően érinti a 2006. második félévi és 2007. évi dezinflációs célkitűzéseket. (lásd 1. ábra)

A RON árfolyamai alakulásának kilátásai változóak. A Folyó Fizetési Mérleg deficitjét várhatóan továbbra is fedezni fogja a FDI, de az elmúlt év árfolyam-erősödésének fő mozgatórugóját képező irányadó kamatláb lecsökkent. Várhatóan a Nemzeti Banknak növelnie kell az irányadó kamatlábat, hogy sikeresen teljesítse a megcélzott inflációs szintet,[5] másrészt a GDP-növekedési kilátásokat megzavarhatja az árfolyam erősségének az exportra és az iparra kifejtett negatív hatása.

1. ábra: Az infláció várható alakulása, 2005–2008

Forrás: RNB, 2006[6]

[2] Román Statisztikai Hivatal (INS), 2006.
[3] Román Statisztikai Hivatal (INS), 2006.
[4] A nettó bérnövekedés várhatóan alacsonyabb lesz az elkövetkező évben, hiszen a magán alkalmazóknak az erős árfolyammal, csökkenő növekedési tendenciával kell szembenézniük, míg az állami szektorbeli béreket a szigorú fiskális politika korlátozza.
[5] A Bank Austria Creditanstalt előrejelzései szerint a várható RON/EUR árfolyam a 2006. évre 3,53 és 2007. évre várhatóan 3,44 lesz.
[6] Mugur Isărescu: Inflation Targeting and Financial Stability. *Southeastern European Financial Forum*, 2006. 05.

ujforum_61.qxp 2/26/2007 1:00 PM Page 29

I. 2. A jogi környezet stabilizálása

A 2000-ben elkezdődött gazdasági stabilizáció hatására jelentkező gazdaságnövekedéssel párhuzamosan a jogi környezet is kedvezően alakult, különösen a bankfelügyelet terén.

2003 januárjától megváltozott a hitelklasszifikáció:[7] rossz hitelkategóriába sorolták a standard alatti hiteleket is. Ezzel tisztább kép alakulhatott ki a romániai hitelkockázatokról. A román bankpiacon érzékelt gyors eszközállomány-növekedés láthatóan nem befolyásolta az eszközállomány portfólió minőségét. A bevezetett nemzeti banki szabályozások is azt célozzák, hogy biztosítsák ezen tendencia fennmaradását, lehetőleg ellensúlyozzák a jövőbeli valutahitelek negatív hatását.

A Nemzeti Bank elemzései szerint a rossz és kétes hitelek mennyiségileg növekedtek az utolsó évben, 14 825-szörösre. Azonban ha a hitelállomány-növekedés és új kliensek perspektívából vizsgáljuk (a lakossági hitelállomány 76%-os növekedést mutatott, ami 177 138 klienst jelent), ezen hitelek minőségi mutatója stabil/jó arányt mutat. A rossz és kétes hitelek aránya a teljes hitelállományból, valamint a teljes mérlegfőösszegből fennmaradt a 2004. évi szinten, míg a hitelkockázati ráta csökkent 0,3 ponttal.

A jövőre vonatkozóan tudnunk kell, hogy a hitelállomány minősége marad a fő kockázati tényező, amellyel a román bankszektornak szembe kell néznie, ugyanis a banki eszközállomány mintegy 50%-át a hitelállomány teszi ki. Szükségesek a megszorító intézkedések a szektor egészséges fejlődése érdekében. A szektor gyors növekedése és a verseny erősödése a piaci részesedés megszerzéséért, még több kliens bevonásáért növelni fogja a működési kockázatot, ami kedvezően fog hatni a belső rendszer, valamint a klienssel való kapcsolat hatékonyságának növelésére.

A román gazdaság a 2000–2004 közötti időszakban egy átmeneti gazdaság jellemvonásait hordozta magán, ami egy magas inflációs szintet jelentett, és a román bankrendszert nagymértékben befolyásolták a valutaárfolyamok kedvezőtlen alakulásai és a makrogazdasági körülmények. 2004 után a román gazdaság átvette a fejlődésben levő gazdaság jellemvonásait. Ennek megfelelően míg a 2003. évben a 3 éves kumulált inflációs ráta meghaladta vagy megközelítette a 100%-ot a Nemzeti Statisztikai Hivatal adatai szerint, addig 2004. december 31-én a 2002–2004. évi kumulált inflációs ráta már csak 47%. Így 2004 után, miután a lej megszűnt egy hiperinflációs jelleggel rendelkező gazdaság pénzneme lenni, nem került használatba a *IAS 29*, tehát nem kellett évente korrigálni a mérleg és eredménykimutatás adatait az inflációval, ami egy magasabb stabilitási szintet jelent.[8]

[7] Intellinews: *CEE Finacial Sector Report*, ISI, 2006. 03.
[8] BCR, 2006.

ujforum_61.qxp 2/26/2007 1:00 PM Page 30

A *könyvviteli standardok* egyre inkább megközelítik a nemzetközi könyvviteli standardokat, és 2005 januárjától teljesen kompatibilissé váltak az IAS-szal. A bankpiaci szabályozások is megfelelnek az európai uniós és a bázeli szabályoknak, sőt bizonyos tényezők esetén még szigorúbbak ezeknél. A bankok minimálisan 320 milliárd lej (kb. 10 millió euró) saját tőkével kell rendelkezzenek, és a tőkemegfelelési mutatójuk 12% kell legyen, ami jelentősen magasabb a bázeli egyezményben előírt 8%-nál.[9]

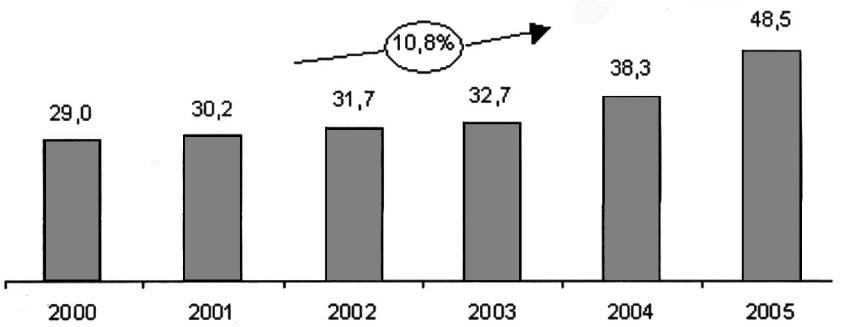
Tehát megteremődött egy olyan stabil gazdasági, pénzügyi és jogi környezet, amely elengedhetetlen volt a román bankpiac dinamikus fejlődéséhez.

II. A román bankszektor fejlődése

II 1. A román bankszektor mérete, fejlődési potenciálja

A bankszektor *méretét* a bankok összesített mérlegfőösszege adja meg, ami a 2005. évi 37 milliárd euró értékével egy 42,5%-os átlagos növekedést biztosított a 2004. évi szinthez képest. A bankszektor a GDP éves átlagos növekedési üteméhez képest közel 12%-kal nagyobb mértékben nőtt a 2000–2004-es időszakban, és ez a tendencia 2005-ben tovább erősödött.[10] (lásd 2. ábra)

mértékegység: GDP%

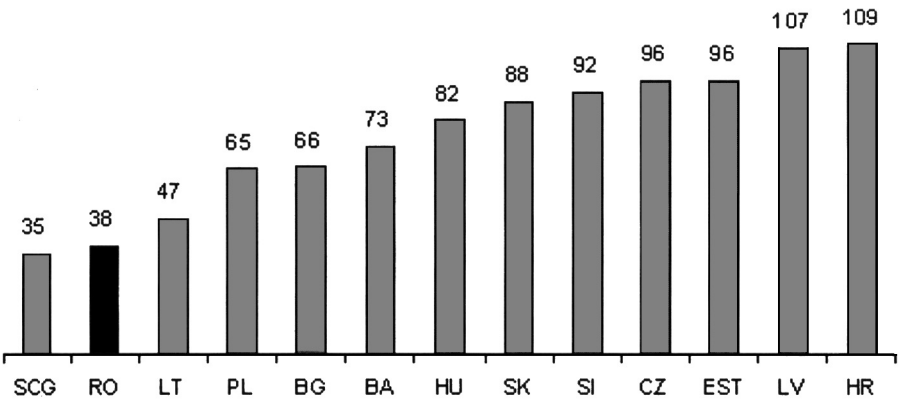
2. ábra: A román bankszektor GDP-arányos mérlegfőösszegének alakulása, 2000–2005
Forrás: RNB, 2006. 11.

Ha a román bankpiacot a közép-kelet- és délkelet-európai bankpiacokhoz viszonyítjuk, akkor láthatjuk, hogy a magas növekedése ellenére alulfejlettnek számít.

[9] ITCB Consulting: *Market survey, the Romanian Banking market 1993–2003.* ISI, 2004.
[10] BNR, 2006. 11.

ujforum_61.qxp 2/26/2007 1:00 PM Page 31

mértékegység: GDP%

3. ábra: A szomszédos országok[11] bankszektorainak GDP-arányos mérlegfőösszege, 2004
Forrás: Nemzeti bankok, Bank Austria Creditanstalt Economics Department, 2006

A román bankpiac alulfejlettségét mutatja a pénzügyi közvetítő szerepének alacsony volta. A 15 évet betöltött lakosság csak közel 40%-a áll bármiféle kapcsolatban bankkal, 28%-nak van bankszámlája és 17%-nak hitelkártyája.[12] Ezekkel a mutatókkal Románia nagyjából a délkelet-európai országok átlagát súrolja.

A nemzetközi elemzők szerint ez a bankszektor nagy fejlődési, felzárkózási potenciállal rendelkezik. Ez a növekedés egyrészt annak köszönhető, hogy 2004-ben a bankrendszer összesített mérlegfőösszege nem haladta meg a GDP 38,5%-át annak ellenére, hogy az elmúlt öt évben a növekedés üteme figyelemre méltó volt. Az Osztrák Nemzeti Bank tanulmánya szerint, ha a román bankszektorban az egy román lakosra jutó mérlegfőösszeg eléri a lengyel mértéket (65%-os banki penetráció), akkor az a jelenlegi szinthez képest 400%-os növekedést jelentene rövid távon. (Tőzsdefórum, 2005)

Másrészt alacsony a GDP-arányos betét- és hitelállomány, mindamellett, hogy a régió lakosságának mintegy 40%-a ebben az országban él (22 millió), egyre növekszik a vásárlóerő, és a BNR elemzői szerint a bankszektor megengedi a lakossági hitelállomány mennyiségi és sokszínűségi növekedését, egy óvatos politikával, haszonélvezőre diverzifikált módon.[13]

[11] SCG – Szerbia, RO – Románia, LT – Lettország, PL – Lengyelország, BG – Bulgária, BA – Bosznia és Hercegovina, HU – Magyarország, SK – Szlovákia, SI – Szlovénia, CZ – Csehország, EST – Észtország, LV – Litvánia, HR – Horvátország, CEE – közép-délkelet-európai átlag.
[12] Bank Austria Creditanstalt Economics Department: *CEE Commentary*. CEE Report No.2/2006, No.4/2006.
[13] Bank Austria Creditanstalt Economics Department (2005): *Banking in South-Eastern Europe*. Explicit Extra Report, 2005.

ujforum_61.qxp 2/26/2007 1:00 PM Page 32

Ezen nagymértékű növekedés intenzitásának csökkentésére a román törvénykezés két rendelettel reagált 2005 júliusában, amelyek célja a valuta-hitelállomány növekedésének fékezése az erre képzett kötelező tartalékok növelésével, valamint a hitelkockázati határ csökkentésével, amely befolyást gyakorol a belföldi kínálatra.[14]

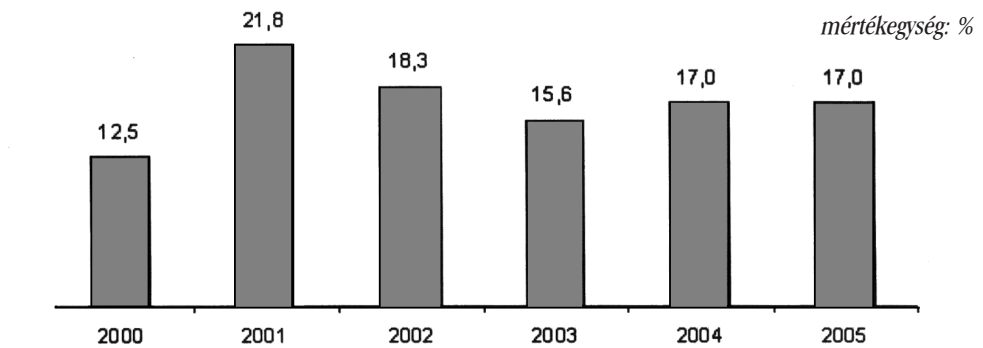
Még korai ezen határozatok következményeit vizsgálnunk, de hatásuk rövid távon várhatóan meg fog jelenni a romániai banki mérlegelemekben. Ezen határozatok célja, hogy fejlessze a hazai bankpiac versenyképességét, segítse a felzárkózást egy egészséges egyensúly kialakításán és ezáltal a szisztematikus kockázat leszorításán keresztül.

II. 2. A román bankszektor jövedelmezősége, teljesítménye

Egy bank munkáját legjobban megítélendő mutató a sajáttőke-arányos nyereség (ROE, Return on Equity) és az eszközarányos nyereség mutatója (ROA, Return on Assets).[15]

Ha a tőkearányos nyereség (ROE) túl alacsony (vagyis ha a befektetésből várható hozam csekély), akkor kicsi az esélye annak, hogy a bank további tőkét tud a működésbe bevonni.[16]

A román bankszektorban ez a mutató magas (ROE 17%) a régió többi országaihoz képest is (lásd 4. ábra). A mutató értéke kevésbé meglepő, ugyanis a privatizáció által piacra kerülő nagy nemzetközi bankok relatíve alacsony költséggel (tőkebefektetéssel) nagy ügyfélkörre és fiókhálózatra tudtak szert tenni, és a verseny nem igazán kényszerítette őket hosszú távon megtérülő magas tőkebefektetésre. A verseny erősödése miatt az előző évekkel koherens módon a ROE további csökkenése várható. (Somodi–Szabó, 2005)

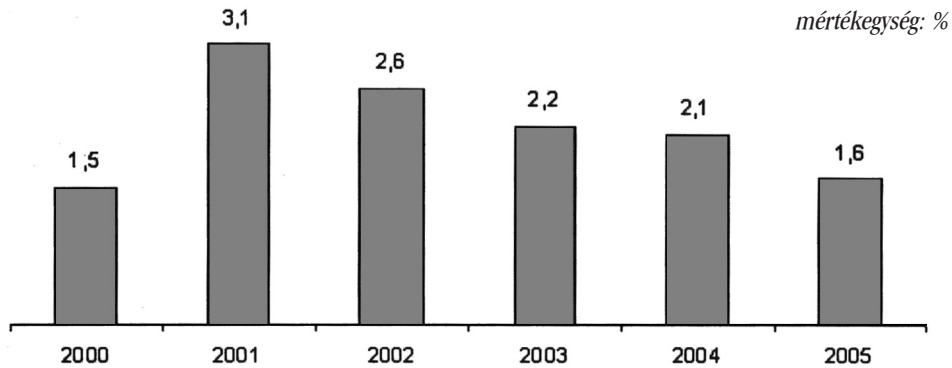
4. ábra: A román bankszektor tőkearányos nyereségének (ROE) alakulása, 2000–2005
Forrás: RNB, 2006.02

[14] ING: *Romanian banks – Growth not value.* Equity Markets, ISI, 2005. 11.
[15] Hák Kovács Tamás: *Teljesítménymérés banki nézőpontból.* Vállalkozások pénzügyei. Tanszékelőadás, Corvinus, 2006.
[16] Bánfi Tamás (szerk): *Banküzemtan.* Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Pénzügyi Intézet, Budapest, 1998, II., III., IX., XI. fejezet.

ujforum_61.qxp 2/26/2007 1:00 PM Page 33

A 2000-ben történt 20,8%-os növekedés után csökkenő tendenciát figyelhetünk meg, ami az árstabilitás, bankszektorbeli újrastrukturálási, privatizálási folyamatnak, csökkenő hitelveszteségnek, valamint a külföldi bankok piacra való betörésének következményeként jelentkező erőteljes versenynek köszönhető.

Az eszközarányos nyereséget (ROA) mutató adja vissza legjobban a bank menedzsmentjének teljesítményét, azt vizsgálja, hogy mennyire hatékonyan hasznosítják a rendelkezésre álló forrásokat.

5. ábra: A román bankszektor eszközarányos nyereségének (ROA) alakulása, 2000–2005.

Forrás: BNR, 2006. 02.

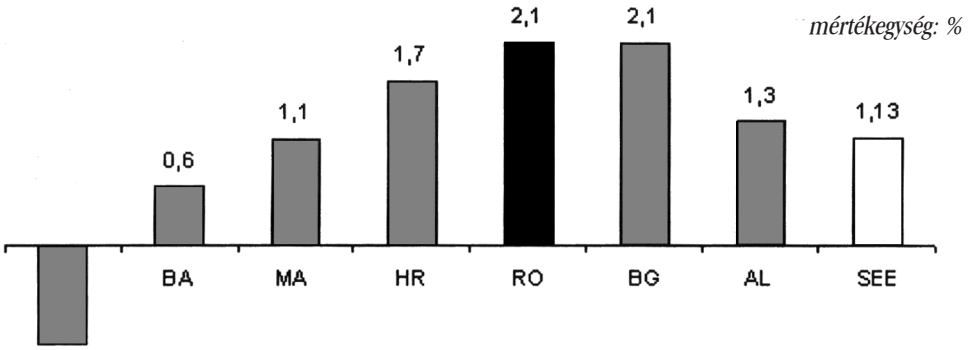
Ezen mutató magas arányát valamilyen szinten indokolta a piac kockázata, csökkenéséért leginkább a növekvő árversenyt okolhatjuk, ugyanis hatására a kamatmarzsok egyre inkább beszűkülnek. A nettó kamatmarzs a verseny alacsonyabb szintje, a magasabb kamatszínvonal és a bankrendszer szerkezete miatt, jelentősen meghaladja és még évekig meghaladhatja a fejlett országok szintjét, ami nagy nyereséggel, megtérüléssel kecsegtet. Azonban egy olyan környezetben, ahol a mennyiség a kulcstényező a jövedelmek alakulásánál, a marzsok beszűkülésének nyomása jelenik meg, ami nagy hatással van a bevételteremtő tényezők arányának alakulására.[17]

Regionális összehasonlításban elmondhatjuk: amellett, hogy a román bankszektor igencsak alulfejlett, még a délkelet-európai régió bankszektorai közül is az egyik legjövedelmezőbbnek mondható.[18]

[17] Intellinews: *SEE Financial Sector Report.* ISI, 2005. 07, 2005. 10, 2006. 01, 2006. 04.
[18] Bank Austria Creditanstalt Economics Department: *BA-CA Comparition of Banks.* ISI, 2005.

ujforum_61.qxp 2/26/2007 1:00 PM Page 34

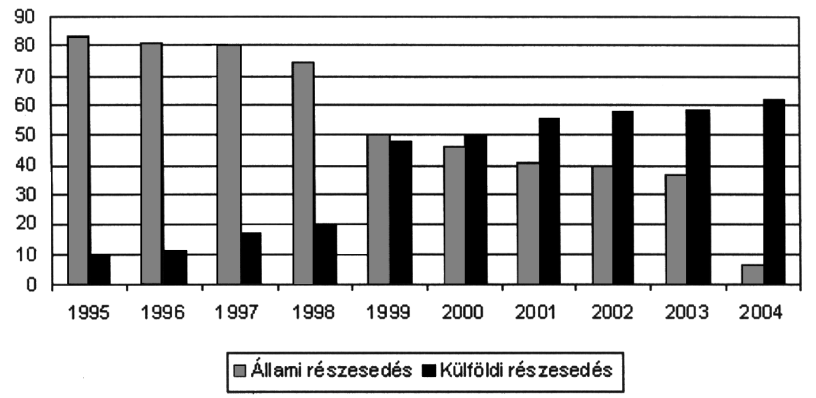
Mind a ROA, mind a ROE mutató tekintetében a délkelet-európai országok átlagát is meghaladja, egyedül Bulgária és Albánia rendelkezik magasabb ROE-mutatóval, míg az eszközarányos nyereség terén Románia a vezető. (lásd 6. ábra)

6. ábra: A délkelet-európai régió bankszektorainak eszközarányos nyeresége (ROA), 2004[19]
Forrás: Nemzeti bankok, Bank Austria Creditanstalt Economics Department, 2006

II. 3. Verseny a román bankpiacon

A fentiekből kitűnt, hogy a 2000–2005 közötti időszak alatt a román bankszektor nagy fejlődésen, növekedésen ment keresztül, amihez elengedhetetlen volt az egyre fokozódó gazdasági, pénzügyi stabilitás, de mindezek ellenére regionális szinten még mindig alulfejlettnek tekinthető ez a szektor.

7. ábra: Tulajdonosi összetétel alakulása a bankszektorban, 1995–2004
(aggregált mérlegfőösszeg %-ban)

Forrás: RNB, 2006.02

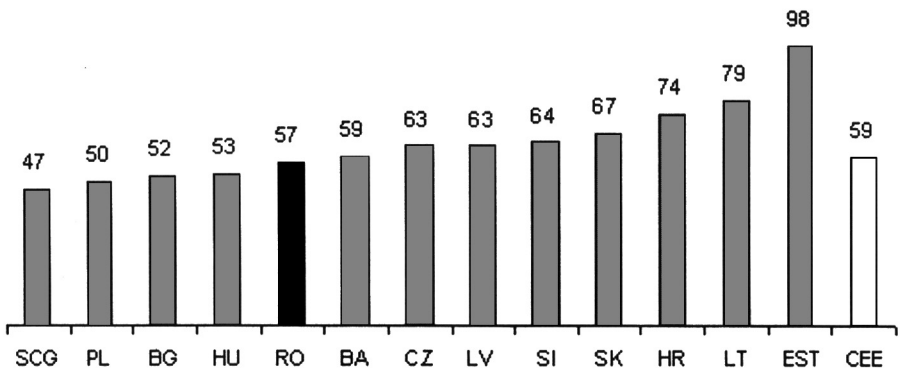
[19] SCG – Szerbia, BA – Bosznia és Hercegovina, MA – Macedónia, HR – Horvátország, RO – Románia, BG – Bulgária, AL – Albánia, SEE – délkelet-európai átlag.

ujforum_61.qxp 2/26/2007 1:00 PM Page 35

A magas nettó kamatmarzs[20], a verseny alacsonyabb szintje miatt azonban magas jövedelmezőségi rátával, így nagy megtérüléssel, nyereséggel kecsegtetett a román banksz ektor, tehát nem csoda, hogy a többi régióbeli országhoz hasonlóan itt is rohamosan megnőtt a külföldi bankok száma, piaci részesedése, és ennek megfelelően csökkent az állami tulajdonban levő bankok szerepe a piacon.[21] (lásd 7. ábra)

A gazdasági konszolidáció hatására elkezdődött a bankpiac konszolidációja, és a banksz ektor hatékonysága jelentősen megnőtt az utóbbi években, ami maga után vonta a verseny erősödését. Ezt jól mutatja az a tény, hogy a 2005. év végére az első 5 bank piaci részesedése csaknem 60%-át teszi ki a teljes eszközállománynak, míg a top 10 bank uralja a piac 80%-át.

mértékegység: %

8. ábra: A szomszédos országok[22] top 5 bankjának piaci részesedése a teljes mérlegfőösszegből, 2004

Forrás: Nemzeti bankok, Bank Austria Creditanstalt Economics Department, 2006

Regionális összehasonlításban a 2004. évben Románia a közép-kelet-európai régió átlagát súrolta, a délkelet-európai országok közül viszont csak Bosznia és Hercegovina top 5 bankja haladja meg ezt a szintet (lásd 8. ábra).

[19] SCG – Szerbia, BA – Bosznia és Hercegovina, MA – Macedónia, HR – Horvátország, RO – Románia, BG – Bulgária, AL – Albánia, SEE – délkelet-európai átlag.

[20] További jelentős szerkezeti változást sejtető trend a kamatkülönbözet-csökkenés és a bevételarányos költség (63,9%) elmúlt évekbeli növekedése. A kamatkülönbözetek aránya megmutatja, hogy mekkora a különbség egy adott országban az illető ország pénznemében számított hitelek kamatlába és a betétek kamatlába között. Ez az arány Romániában 14,6%, ami több mint kétszerese a lengyelnek (6,7%) és a bolgárnak (6,4%), Magyarországon ez a mutató pedig mindössze 2,5%. (CEB, 2005)

[21] InterBiz Group: *Commercial Banks.* ISI, 2006.

[22] SCG – Szerbia, PL – Lengyelország, BG – Bulgária, HU – Magyarország, RO – Románia, BA – Bosznia és Hercegovina, CZ – Csehország, LV – Litvánia, SI– Szlovénia, SK – Szlovákia, HR – Horvátország, LT – Lettország, EST – Észtország, CEE – közép-délkelet-európai átlag.

ujforum_61.qxp 2/26/2007 1:00 PM Page 36

Jelenleg az előző évekkel ellentétben a bankpiacot már külföldi bankok határozzák meg, azaz a piac több mint 58%-a külföldi tulajdonban van, és ez az arány várhatóan a privatizáció befejezésével tovább nő.[23]

De ahhoz, hogy teljes képet tudjunk alkotni erről a trendről, fontos az elmúlt évek eseményeit a szereplők szemszögéből is megvizsgálni.

A román bankszektort négy bankkategória jellemzi és dominálja:[24]

– ma frissen privatizált és privatizálandó, állami tulajdonban levő bankok (BCR és CEC);

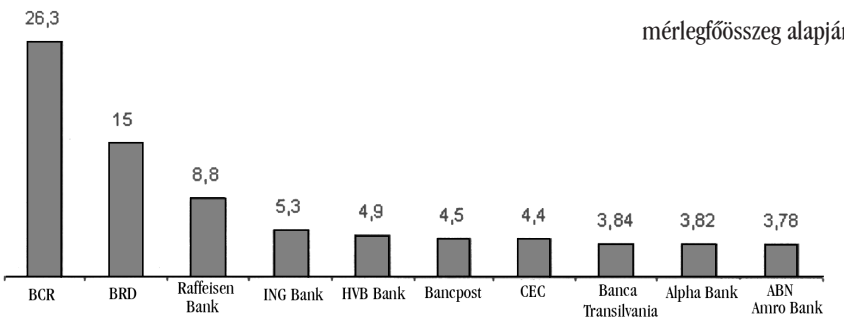
– helyi magántulajdonban levő játékosok (pl. Transilvania Bank), mely jelenleg felvásárlási téma;

– helyi játékosok, akik nemzetközi banki tulajdonban vannak (pl. BRD – SocGen és Tiriac Bank – HVB);

– nemzetközi bankok, akik a helyi fiókjaikon keresztül tevékenykednek ezen a piacon (pl. Raiffeisen, HVB és ABN Amro Bank).

A privatizáció révén jelentősen megváltozott a bankszektor versenyszerkezete:[25] az eddigi kis piaci részesedéssel rendelkező nemzetközi bankok nagy piaci részesedést szereztek, aminek következtében a nyugati bankok az ügyfelek egyre szélesebb körének kezdtek el nyújtani szolgáltatásokat.[26]

Lassan a nagy nemzetközi bankok megjelentek a román piacon is, ami kedvezően hatott a piac fejlődésére, a szolgáltatások minőségére, sokszínűségére, olyannyira, hogy a BCR privatizációja után már csak egy pár kisebb bank és a Román Takarékpénztár maradt román állami tulajdonban vagy román magánkézben. Láthatjuk, hogy a top 10 közép-kelet-európai bank közül, az Erste Bankot is beleértve, csak kettő (KBC, Banca Intesa) nincs jelen, így a román top 10 banklistát a külföldi bankok uralják.

9. ábra: A román bankpiaci szereplők piaci részesedése, 2005

Forrás: ING Bank, 2006

[23] BNR, 2006. 11.
[24] RZB Group: *Company Update-Romania*, Banks. ISI, 2005. 09.
[25] ITCB Consulting: Market survey, the Romanian Banking market 1993–2003. ISI, 2004.
[26] RZB Group: *CEE Banking Sector Report.* ISI, 2004.

ujforum_61.qxp 2/26/2007 1:00 PM Page 37

A külföldi bankok dominanciáját jól tükrözi a legnagyobb bankcsoportok piaci részesedés szerinti sorrendjének alakulása. Míg az 1999. évi sorrend: BCR, CEC, BRD, Banc Post, Banca Agricola, a bankcsoportok sorrendje 2005-re lényegesen átalakult (lásd 9. ábra).

Empirikus vizsgálatok alapján szakemberek megállapították, hogy a pénzügyi közvetítés mértékére, a hitelállomány növekedése mellett, nagy hatással van annak az időszaknak a hossza, amelyik a bankpiacon eltelik a többségében állami tulajdonú bankok mintegy 50%-ának privatizálásától.[27]

Ez azzal magyarázható, hogy a bankszektor fejlődése csak akkor kezdődhet meg igazán, ha a magánosítás egy része lezajlott. Ezt a pontot a délkelet-európai országok nemrég érték el. Ebben a viszonylatban Románia (5 év)[28] nincs annyira lemaradva, ugyanis egyedül Horvátországban és Macedóniában zajlott le 8, illetve 6 évvel ezelőtt a bankok felének privatizálása.

Összegzés

A gazdasági környezet stabilizálódása és a bankrendszeri szabályozás hozzájárult a román bankrendszer dinamikus növekedéséhez, azonban regionális szinten ezen növekedés ellenére is, a többi közép-kelet-európai bankpiachoz hasonlóan, jelentős a lemaradása a nyugat-európai bankpiachoz képest. Mindemellett nagy fejlődési potenciállal rendelkezik.

A közép-kelet-európai bankoknál a profitnövekedés fenntarthatóan magas szintű, ugyanis a költség oldalon a kelet-európai bankok gyorsan konvertálnak a nyugat-európai gyakorlathoz, a termelékenység, a technológia, a beszerzési gyakorlatok javításával, valamint a létszám-racionalizálással, míg az állományok növekedése csaknem négyszer olyan gyors, mint a nyugat-európai bankoknál. Az állománynövekedés mozgatóit az alacsony bázis, a fent említett gyors jövedelemnövekedés és az egyre növekvő megtakarítási ráta és eladósodási hajlandóság képezik. Mindehhez, ha hozzávesszük a nyugat-európai szintet jóval meghaladó, de gyorsan csökkenő kamatmarzsot, amely mozgatói a kevésbé szofisztikált ügyfélbázis, az árérzékenység fenntartható szinten való stabilizálódása, valamint az egyre erősödő verseny miatti folyamatos kamatszint-csökkenés, akkor egy nagyobb átlagos bevételnövekedést kapunk a nyugati gyakorlathoz képest.[29]

Ezért, miután a nyugat-európai bankpiacon a növekedési lehetőség lehatároltsága a folyamatos árcsökkentésen kívül más lehetőséget nem hagyott a növekedésre, a bankok, látván a fent említett lehetőségeket, a dél-kelet-európai régióba is betörtek a felvásárlás se-

[27] Bank Austria Creditanstalt Economics Department: *Banking in CEE*. Explicit Extra Report, 2004.
[28] InterBiz Group: *Cresterea sistemului bancar regional peste ritmul de dezvoltare economica*. ISI, 2005.
[29] Központi bankok, McKinsey, saját elemzés, 2006.

ujforum_61.qxp 2/26/2007 1:00 PM Page 38

gítségével. Gyakorlatilag a nemzetközi bankok határozzák meg a román bankpiac képét, olyannyira, hogy lényegében csak néhány román bank maradt román állami vagy magántulajdonban.

Ez a tendencia nagyban hozzájárult a bankpiac fejlődéséhez és stabilitásának megerősödéséhez, aminek hatására a közép-kelet-európai bankok sok szempontból megközelítették vagy akár túlszárnyalták a nyugat-európai társaikat. Megfigyelhető egy erős konszolidáció és a verseny hatására egy stratégiai fókuszálás a román bankpiacon, mely tendencia a nyugati bankpiacok jellemzője.

Irodalomjegyzék

Banca Națională Română: *Rapoarte anuale*, 2001–2006, www.bnro.ro
Banca Națională Română: *Anual Report-Charts,* 2003, www.bnro.ro
Banca Națională Română: *Buletine lunare*, 2004, 2005, nr. 1, 2, 7, 8, www.bnro.ro
Bánfi Tamás (szerk): *Banküzemtan.* Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Pénzügyi Intézet, Budapest, 1998, II., III., IX., XI. fejezet
Bank Austria Creditanstalt Economics Department: *Banking in CEE.* Explicit Extra Report, 2004.
Bank Austria Creditanstalt Economics Department: *CEE-from Transition to Convergence*, Explicit Extra Report, 2004.
Bank Austria Creditanstalt Economics Department: *BA-CA Comparition of Banks.* ISI 2005.
Bank Austria Creditanstalt Economics Department: *Banking in South-Eastern Europe.* Explicit Extra Report, 2005.
Bank Austria Creditanstalt Economics Department: *CEE Commentary.* CEE Report No. 2/2006, No. 4/2006. Banca Națională Română
Dietz Miklós: *A bankpiac a világon és Magyarországon – a pénznek nincs szaga.* McKinsey&Company, Banküzemtan II. előadás, Corvinus, 2006.
European Central Bank: *Banking structures in the new EU member states.* ISI, 2005.
Financial Times: *Analysts bank on eastern promise.* Finantial Times, London, 2004.
Hák Kovács Tamás: *Teljesítménymérés banki nézőpontból.* Vállalkozások pénzügyei. Tanszékelőadás, Corvinus, 2006.
ING: *Romanian banks – Growth not value.* Equity Markets, ISI, 2005. 11.
Institutul National de Statistica (INS): *Raport Anual, 2006.*
Intellinews: *SEE Financial Sector Report.* ISI, 2005. 07, 2005. 10, 2006. 01, 2006. 04.
Intellinews: *CEE Finacial Sector Report.* ISI, 2006. 03.
InterBiz Group: *Creșterea sistemului bancar regional peste ritmul de dezvoltare economică*, ISI, 2005.
InterBiz Group: *Commercial Banks,* ISI, 2006
ITCB Consulting: *Market survey, the Romanian Banking market* 1993-2003, ISI, 2004.
Meir Kohn: *Bank- és pénzügyek, pénzügyi piacok.* Osiris, Budapest, 2003.
Mugur Isărescu: *Inflation Targeting and Financial Stability.* Southeastern European Financial Forum, 2006. 05.
Mugur Isărescu: *Țntirea inflației* – Raport trimestrial asupra inflației, Conferință de presă, 2006. 05.
RZB Group: *CEE Banking Sector Report.* ISI, 2004.
RZB Group: *Company Update-Romania*, Banks. ISI, 2005. 09.
Somodi Júlia – Szabó Csaba: *A romániai bankszektor iparagi mélyelemzése.* RMKT–Közgazdasági Fórum, 2005.